

igenom. Rotogräs som kvickrot och tistel kan växa genom täcklager med organiskt material. Fördelen är att de får grundare rotsystem och blir mer lättrensade. På gångar och under plattor kan kraftig, svart fiberduk läggas ut. Den stoppar ogräs underifrån, men släpper igenom vatten och luft. Läger man flis i gångarna ovanpå duken blir det hela mycket prydligt.

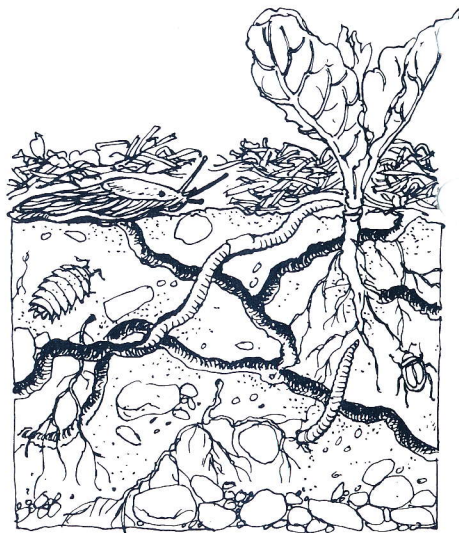
Marktäckning och sniglar

Det talas ibland om problem med sniglar i samband med att man odlar med marktäckning. Den fuktiga miljö som täckmaterialet åstadkommer kan verka inbjudande för sniglar, då de är mycket känsliga för uttorkning. Organiskt täckmaterial är också en källa till föda, vilket i viss utsträckning kanske kan skydda kulturväxterna från att bli uppätena. Erfarenheterna skiftar och åsikterna går isär. Det finns hittills inga belägg för att snigelangrepp varken ökar eller minskar med marktäckning.

Förebyggande växtskydd

God näringstillgång, bibehållen jämn fuktighet i jorden, ett livaktigt

markmikroliv och minskad konkurrens från ogräs är faktorer som bidrar till växternas trivsel. En stark, frisk växt kan lättare motstå sjukdomar och skadedjur. Därför är marktäckning på rätt sätt också positivt i växtskyddshänseende.

Källa: Fakta Trädgård Fritid nr 3, Sveriges lantbruksuniversitet, Uppsala

*Text: Eva Wirén
Ill: Han Veltman*

Lätt om odling

Nr 19 • Marktäckning

Att täcka marken med olika material har många fördelar. Det finns flera slags material att tillgå, men alla passar inte lika bra för alla tillfällen och alla växtslag. En del kan till och med ha ogynnsam inverkan på skörden eller förhållandena i jorden. Det gäller således att välja rätt marktäckning. Organiskt material som gräsklipp, löv, bark, halm och grüngödslingsväxter är att föredra i en ekologisk odling, liksom svart plast och fiberduk som också är bra till vissa ändamål.

Marktäckning innebär att man påverkar odlingsbetingelserna på många sätt. Hela klimatet runt växten förändras i och med att marktäckningen inverkar på jorden, luften och mikrolivet runt plantan.

Marktäckning kan användas under prydnadsväxterna, runt fruktääd och bärbuskar och i grönsakslandet. Det gäller bara att ge akt på tidpunkt och vilket material som passar bäst för vilket växtslag. Och inte minst vilket material man har tillgång till, förstås. Enklast och billigast blir det naturligtvis att använda det som erbjuds från den egna

Bild ur Natur och Kulturs Stora trädgårdsbok.

Utgiven av
Svenska Förbundet för Koloniträdgårdar och Fritidsbyar
Åsögatan 149 • 116 32 Stockholm • Tel. 08-743 00 90

Utgiven av
Svenska Förbundet för Koloniträdgårdar och Fritidsbyar
Åsögatan 149 • 116 32 Stockholm • Tel. 08-743 00 90

trädgården i form av kompost, flis, gräsklipp, löv, avslagna grön göd-slingsväxter och vilda växter.

Lägg inte på för tjockt

Organiskt material fördelas innan det läggs ut runt växterna. Gräsklippare och kompostkvarn är användbara redskap, men också med en spade kan man hacka sönder mindre mängder av växtmaterial. Täcket som läggs ut får inte bli för tjockt och kompakt. Mellan 5 och 10 cm är lagom. Efterhand kommer det att sjunka ihop, och därför behöver man lägga på ytterligare lager ett par tre gånger under säsongen.

Marktäckningens påverkan på jorden

Täckning med organiskt material är ett mycket bra sätt att bevara en god **jordstruktur**. Genom att jorden är täckt hindras den från att slammas igen och bli kompakt efter ett håftigt regn.

Daggmaskar trivs under ett täcke av organiskt material. Maskarna drar ner bitar av täckmaterialet i jorden, där det omsätts och på sikt bygger upp jordens mullhalt. Det ger jorden en grynig och fin struktur. När maskarna kryper upp och ner i markens olika lager åstadkommer de gångar som luftar, luckrar och dränerar jorden.

Marktäckning påverkar **fuktighe-**
ten i jorden eftersom vattenav-

Täck under buskar och i rabatter för att hålla ogräset borta.

dunstningen minskar. I detta avseende är marktäckning mest fördelaktigt på lätta, väl-dränerade jordar. Motsatsen gäller om man har en tung och vattenhållande jord, regnrika år eller om täckmaterialet läggs ut för tidigt på våren innan jorden hunnit torka upp ordentligt. Risken för syrebrist ökar. Organiskt material släpper igenom regn och minskar ytavrinningen.

På så sätt kan täckning med till exempel gräsklipp runt fuktälskan-de växter göra dessa mindre känsliga för uttorkning. Kålväxter och rotselleri gynnas särskilt av förhöjd markfuktighet, liksom nyplanterade växter. **För** fuktigt kan det bli med färskt material runt sallad (känslig för röta i rothalsen) och lök (behöver avmogna i torr miljö).

En jord som täcks med organiskt material kommer att få en utjämnad **temperatur** sett över dygnet. Jorden värms upp långsammare på dagen, medan värmeutstrålningen

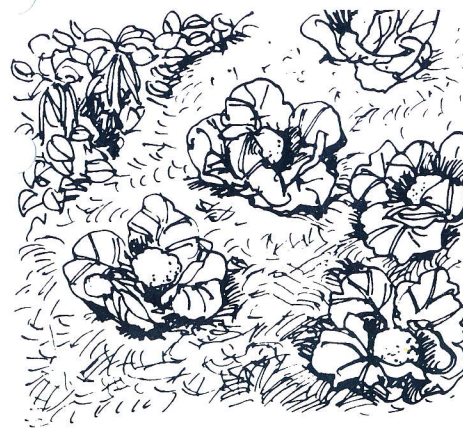
minskar under natten. Det betyder att temperaturen i jorden blir lägre på dagen och högre på natten jämfört med en jord som inte är täckt. Det är därför viktigt att **inte lägga ut** organiskt material **för tidigt** på våren, innan jorden hunnit värmas upp. Ligger täckmaterial från fjolå-

ret kvar kan man på våren kratta bort det för att låta solstrålarna komma till. På hösten innebär ett kvarliggande täcke att det i stället fördröjer en sänkning av jordtemperaturen.

En stor fördel med täckning av färskt organiskt material är att **växt-näringsförhållandena** i jorden blir bättre. Daggmaskar och mikroorganismer lever av täckmaterialet. När det bryts ner frigörs näring, huvudsakligen kväve och kalium, som växterna kan ta upp.

Inte allt organiskt material är positivt ur växtnärings-synpunkt.

Kålväxter är särskilt tacksamma för täckning med gräsklipp.

Halm, bark och sågspån binder kväve när det bryts ned. Det kan ge näringsbrist hos krävande växtslag som kål, purjo och rotselleri. Ett för **tjockt** täcke (mer än 10 cm) kan medföra syrebrist och sämre näringsutnyttjande.

Luftens temperatur

Även luftens temperatur runt växten påverkas om marken är täckt eller inte, och vad den i så fall är täckt med. Vissa material förhindrar värmeutstrålningen från marken medan andra har reflekterande verkan. Detta kan ha betydelse i kalla perioder och då det är risk för frost. Halm, löv och gräs sänker temperaturen ovanför markytan och bör inte användas för tidigt på våren eller till frostkänsliga grödor. Svart plast med blank yta höjer lufttemperaturen runt växten. Värmen kan dock ge brännskador på t ex sallad om värmen blir för hög under soliga dagar.

Bra mot ogräs

Ett täcklager hämmar fröogräs genom att minska ljusstillgången och verka som mekaniskt hinder för grodden som försöker tränga upp. Frön som kommer via luften kan inte heller nå ner till jorden och gro. Svart plast och svart papper fungerar bättre än organiska material. De sistnämnda måste läggas ut i ganska tjocka lager, 5–10 cm, för att ogräset skall hindras att tränga